

ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0
The Administration and Management Strategies of School
Curriculum of Bankham School for Education 4.0

ปิยะดา นาสี

อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ
อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ รัตนชูวงศ์

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา 4.0 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ระดมสมองร่วมกำหนดแผนงาน โครงการในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ประเด็นด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ประเด็นด้านกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร และ 3) ประเด็นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ก้าวสู่การศึกษาไทย 4.0 2) เสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) พัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา 4) ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา 5) พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ สู่ศตวรรษที่ 21 และ 6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

Abstract

The study on administration and management strategies of Bankham School Curriculum for Education 4.0 aimed to propose effective administration and management strategies of Bankham School Curriculum for Education 4.0. The results showed that stakeholders shared the

brainstorming session to determine action plans and projects for school curriculum administration which consisted of vision, mission, goals, and strategic issues to mobilize the administration and management of Bankham school curriculum for Education 4.0. The strategic issues comprised 3 issues i.e. (1) Learner Quality (2) Process of Curriculum Administration and Management (3) Process of Student Centeredness Instruction. The strategies comprised 6 strategies i.e. (1) Learning Achievement Development for Education 4.0 (2) Developing Life Skill Friendly to Environment (3) Developing Education Administration and Management System (4) Supporting Capacity Building for Teachers and Educational Personnel (5) Developing Learning Process for the 21st Century (6) Promoting Participation in Education Administration.

บทนำ

การบริหารและการจัดการหลักสูตรเป็นกลไกและเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการนำหลักสูตรสู่การเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ตรงตามเป้าหมาย ตามที่โรงเรียนบ้านขาม ได้ประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขาม พุทธศักราช 2561 โดยเริ่มใช้หลักสูตรกับทุกระดับสอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วน แต่ด้วยสภาพบริบทของโรงเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงครูและบุคลากรบ่อยครั้ง กระบวนการต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรจึงไม่ต่อเนื่อง จากผลคะแนน O-NET ต่ำกว่าระดับประเทศที่ เมื่อพิจารณาถึงการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านขามในปัจจุบันตามหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อนำมาเทียบกับผลคะแนนการทดสอบดังกล่าว จะเห็นได้ว่าโรงเรียนบ้านขามยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีศักยภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร และตามมาตรฐานระดับประเทศที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา 4.0 ได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขาม ที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 โดยเริ่มจากการพัฒนายุทธศาสตร์โดยใช้แนวทางตามกระบวนการของบาลานซ์ สกอร์การ์ด (Balanced Scorecard) มากำหนดยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตร เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลกับนักเรียนและบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทย 4.0

ประโยชน์ของการศึกษา

ด้านความรู้

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับสภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงเหตุปัจจัยสำคัญที่ผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขามที่ผ่านมา และภาพอนาคตของการบริการและการจัดการ ตลอดจนยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขามให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทย 4.0

ด้านการนำไปใช้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ ผู้บริหาร ที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนขามเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนงานขององค์กร วางโครงสร้างการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม สามารถควบคุมการบริหารและการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ให้เป็นไปตามหลักสูตร สอดคล้องกับนโยบายของการศึกษา 4.0 ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาตามคำถามการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม ปีการศึกษา 2560-2562
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นตามแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านขาม แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนบ้านขาม
2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม
 - 2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร และ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านขาม

3. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านขามที่ สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564-2566

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านขาม แหล่งข้อมูล ทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0

4. ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับ นโยบายการศึกษาไทย 4.0 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563-2565

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

4.1.1 การพัฒนายุทธศาสตร์ (ตามกระบวนการในการบริหารแบบบาลานซ์ สกอร์การ์ด (Balanced Scorecard)) ได้แก่ 1) ประเมินสภาพการณ์ 2) ทบทวนวิสัยทัศน์เดิม 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ 4) พันธกิจ การบริหารและการจัดการหลักสูตร 5) กำหนดเป้าประสงค์ 6) ประเด็นยุทธศาสตร์ในการกำหนดแผนงานโครงการ

4.1.2 ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตร ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) จุดหมาย 4) ประเด็นยุทธศาสตร์แผนงานโครงการ 5) แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

4.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านขาม แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการหลักสูตร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร ตั้งแต่ปี 2562 หรือในช่วงศตวรรษที่ 21

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม

วิธีการวิจัย วิจัยเอกสาร และวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. แบบวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้ง 8 กลุ่มสาระวิชา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านขาม ระหว่างปีการศึกษา 2560-2562 ซึ่งศึกษาจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียน บ้านขาม

2. แบบวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน O-NET (Ordinary National Educational Test) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขาม ระหว่างปีการศึกษา 2560-2562 ซึ่ง ศึกษาจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนบ้านขาม

3. แบบสอบถามชุดที่ 1 เรื่องกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร ซึ่งศึกษาจากแหล่งข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0

4. แบบสอบถามชุดที่ 2 เรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งศึกษาจากแหล่งข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเลือกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขาม

วิธีการเก็บข้อมูล/แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนบ้านขาม

การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย (ค่าความถี่ ร้อยละ) วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม

วิธีการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การระดมสมอง (Brain Storming) เกี่ยวกับเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม ซึ่งนำผลการวิเคราะห์และสรุปแบบสอบถามและแบบสำรวจจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาใช้เป็นข้อมูลในการระดมสมอง

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน 4 คน ผู้ใหญ่บ้านบ้านขาม 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน รวมทั้งหมด 8 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญและการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุและผล (cause and effect) และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านขามที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา 4.0

วิธีการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการหลักสูตร

การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย สังเคราะห์นำเสนอเป็นแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านขาม ที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทย 4.0

วิธีการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการหลักสูตร

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis) แล้วนำเสนอเป็นแผนงานโครงการ (Strategy Map/ Road Map/ Timeline)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม

1. สภาพของคุณภาพของผู้เรียน แยกตามกลุ่มสาระวิชา พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี กลุ่มสาระที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่มสาระวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระวิชาศิลปะ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม กลุ่มสาระที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลุ่มสาระวิชาภาษาต่างประเทศ มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ คุณภาพของผู้เรียนในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แยกตามกลุ่มสาระวิชา พบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยรวมของโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศ กลุ่มสาระวิชาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย

2. สภาพของกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร พบว่า สภาพของหลักการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวางแผนการใช้หลักสูตร รองลงมาคือ การนำหลักสูตรไปใช้ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 2 เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร

1. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจาก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ทำให้มีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนคุณภาพของผู้เรียน คือ ครูจัดการเรียนการสอนตามตัวชี้วัด ได้รับการบริจาคนงบประมาณจากผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ปัจจัยที่อุดหนุนคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงเอก ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีน้อย หนังสือเรียนไม่มีความหลากหลาย ขาดการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และขาดกระบวนการพัฒนาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ชัดเจน

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร เหตุปัจจัยสำคัญ เกิดจาก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านกระบวนการบริหารจัดการ ทำให้มีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการบริหารและการจัดการหลักสูตร ได้แก่ มีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีเอกสารหลักสูตรที่ถูกต้องและชัดเจน มีการวิเคราะห์สภาพและความต้องการต่างๆ

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีการบริหารและการจัดการตามความต้องการและบริบทของท้องถิ่น ปัจจัยที่ผู้จัดตั้งการบริหารและการจัดการหลักสูตร ได้แก่ ครูและผู้บริหารขาดการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร งบประมาณไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ไม่ทันต่อยุคสมัย ขาดการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร และขาดการนิเทศกำกับติดตามกระบวนการใช้หลักสูตรที่ต่อเนื่อง

3. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจาก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านกระบวนการบริหารจัดการ ทำให้มีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง มีครูจ้างสอน ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณในการจ้างครู ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้และเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ปัจจัยที่ผู้จัดตั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ ครูและบุคลากรยังขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ครูมีภาระงานอื่นๆ มากเกินไปทำให้ครูมีเวลาสอนน้อยลง งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ขาดการวิจัยกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขาดกระบวนการติดตามและประเมินผลที่ต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม

1. คุณภาพของผู้เรียน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสถานศึกษาและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ควรเน้นให้ผู้เรียนสรุปแนวคิดรวบยอดจากการอ่าน การเขียน และการสื่อสาร หาข้อมูลจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างองค์ความรู้ขึ้นใหม่จากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งควรเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดคำนวณ จำแนกแยกแยะ ได้เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลด้วยตนเอง วิชาวิทยาศาสตร์ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งควรเน้นให้ผู้เรียนได้รวบรวมความรู้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงองค์ความรู้ทั้งกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการคำนวณ รวมถึงประสบการณ์ตรงมาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ โดยใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งควรเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยการลงมือปฏิบัติ วิชาสุขศึกษา และพลศึกษา เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และศึกษาแหล่งความรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ จากสื่อและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ วิชาศิลปะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งควรเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงให้ผู้เรียนได้ศึกษาศิลปะยุคใหม่จากสื่อและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งควรเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี ในการสืบค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูล สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตประจำวันด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ วิชาภาษาต่างประเทศ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งควรเน้นให้ผู้เรียน ใช้ภาษา สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลโดยใช้แอปพลิเคชันและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

2. กระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร

2.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร ควรกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยวางแผนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของการศึกษา ประชุมจัดทำแผนงบประมาณ วางแผนการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน วางแผนในการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูในการจัดทำและนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ มีการประชาสัมพันธ์ มีการวางแผนจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการจัดโครงสร้างหลักสูตรอย่างถูกต้องและชัดเจน มีการวางแผนการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.2 การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ควรมีการจัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจ ให้กับครูผู้สอนและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ ควรจัดทำโครงสร้างรายวิชา คำอธิบายรายวิชา เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ควรประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดตามช่วงชั้น

2.3 การสนับสนุนการใช้หลักสูตร ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการการพัฒนาครูและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำโดยร่วมกับทุกฝ่าย องค์กรต่างๆ ควรจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรในการเรียนการสอน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานของนักเรียน เพื่อถ่ายทอดผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ

2.4 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ควรมีการกำหนดนโยบายแนวคิด ทิศทาง เกณฑ์การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการนิเทศกำกับและติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแผนที่วางไว้อย่างชัดเจน มีใช้การประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอกสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรมีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา

2.5 การประเมินการใช้หลักสูตร ควรมีการประเมินคุณภาพผู้เรียนอย่างครอบคลุมทุกช่วงมีการประเมินผลการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยนำผลมาทำการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตร มีการประเมินการบริหารจัดการหลักสูตร มีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และมีการนำผลการนิเทศ กำกับ ติดตามไปพัฒนาหลักสูตร

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ควรจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 4 การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตร เหตุปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านขามที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนดเป้าประสงค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ในการกำหนดแผนงานโครงการ

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม

1.1 สภาพของคุณภาพของผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี ซึ่งมีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ เนื่องจาก ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงเอก และขาดกระบวนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ อลิษา สืบสิงห์ (2559 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 กล่าวว่า ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่พบมากที่สุด ได้แก่ ครูมีจำนวนไม่ครบตามเกณฑ์ของจำนวนนักเรียน จัดการเรียนรู้อย่างไม่ตรงวิชาเอกและมีภาระงาน และแนวทางแก้ไขการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนจากปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ใช้ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการวิเคราะห์หลักสูตรให้กับครูทุกคน

1.2 สภาพของกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวางแผนการใช้หลักสูตร รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร มีคุณภาพอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ ดวงใจ ไชยลังการ (2558 : 91 - 94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 : กรณีโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นจะต้องมีการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร จัดทำรายงานสรุปผล รวมไปถึงนำข้อมูลและปัญหาที่พบในการสอนมาพัฒนาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

1.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับ สุจิน ใจกระจ่าง (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง กล่าวว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครูในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าอยู่ในระดับมาก และสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อกิจกรรม การเรียนการสอนกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม

2.1 เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เหตุปัจจัยที่สนับสนุน คือ มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น และเหตุปัจจัยที่ฉุดรั้ง ได้แก่ หนังสือเรียนไม่หลากหลาย กระบวนการพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ กนกนารถ ศรีกุลนะ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า เหตุปัจจัยที่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนและจุดรั้งคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงาน มีการพัฒนาตนเองในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่จำนวนครูไม่เพียงพอ งบประมาณยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อ จึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา

2.2 เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตร เหตุปัจจัยที่สนับสนุน คือ ผู้บริหาร และครูได้รับการประเมินการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ได้รับการพัฒนาทางวิชาชีพ และเหตุปัจจัยที่จุดรั้ง คือ ครูและผู้บริหารขาดการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับ เสน่ห์ศรี โกเสนโต (2559 : 92 - 97) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจิวเฒ่า ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า เหตุและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพ ปัจจัยภายในสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงาน งบประมาณที่จัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัด วัสดุอุปกรณ์ที่มี รวมถึงการบริหารจัดการตามหน้าที่ของผู้บริหาร

2.3 เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เหตุปัจจัยที่สนับสนุน คือ มีครูจ้างสอน และครูจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และเหตุปัจจัยที่จุดรั้ง คือ ครูและบุคลากรยังขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ครูมีภาระงานอื่นๆ มากเกินไป ทำให้ครูมีเวลาสอนน้อยลง สอดคล้องกับ จันทร์จิรา บุรีมาศ และอดุล นาคะโร (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านชุมชนและผู้ปกครอง ด้านงบประมาณ ด้านสื่ออุปกรณ์ วัสดุหลักสูตร และด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร

3. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาม ที่ สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0

3.1 คุณภาพของผู้เรียน

สอดคล้องกับ เดือนเพ็ญ บุญใหญ่เอก (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยคือ ด้านให้ความสำคัญกับเทคนิคการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านยึดเป้าหมายเดิม ด้านเน้นการกระทำ ด้านเป็นพี่เลี้ยง และด้านให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี และ Prompilai Buasuwan (2018 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง Rethinking Thai higher education for Thailand 4.0 ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดของสังคมสร้างสรรค์ที่พบในการศึกษานี้ สอดคล้องกับเป้าหมายของไทยแลนด์ 4.0 คือ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ความเป็นหนึ่งเดียวและความยั่งยืน พบว่า การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน ชุมชนชุด

ความคิดและทักษะใหม่ๆ ของอาจารย์และนักศึกษาและเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การขับเคลื่อน Thailand 4.0 ประสบความสำเร็จ

3.2 กระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร

3.2.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร ควรกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยวางแผน วิเคราะห์สภาพและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของการศึกษา ประชุมจัดทำแผนงบประมาณ นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาครูในการจัดทำและนำ หลักสูตรไปใช้ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ วางแผนจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ อย่างถูกต้องและชัดเจน มีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.2.2 การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ควรมีการจัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจ ให้กับ ครูผู้สอนและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ ครูควรจัดทำโครงสร้างรายวิชา คำอธิบายรายวิชา กำหนดชื่อ หน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูควรจัดการเรียนการสอนตามหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ ครูควร ประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดตามช่วงชั้น

3.2.3 การสนับสนุนการใช้หลักสูตร ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำโดยร่วมประสาน กับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไข หลักสูตร องค์กรต่างๆ ควรจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรในการเรียนการสอน ควรส่งเสริมและ สนับสนุนให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานของนักเรียน เพื่อถ่ายทอดผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ที่ มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ

3.2.4 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ควรมีการกำหนดนโยบายแนวคิด ทิศทาง เกณฑ์การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ควรมีการนิเทศกำกับและติดตามการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาตามแผนที่วางไว้อย่างชัดเจน ควรมีใช้การประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอก สถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรมีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา

3.2.5 การประเมินการใช้หลักสูตร ควรมีการประเมินคุณภาพผู้เรียนอย่างครอบคลุมทุกช่วง ชั้น โดยนำผลมาทำการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตร สอดคล้องกับ บุญณิส แเซ่เต็น (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการเรียนรู้ภาษาจีน โรงเรียน เทศบาล 1 ศรีเกิด เทศบาลนครเชียงราย พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหาร หลักสูตร มีการอบรมการจัดทำหลักสูตรให้คณะครู มีการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ประสานงานอย่างเป็นระบบตามแผน มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นระบบตามปฏิทิน จัดให้มีการ รายงานการสรุปผลการดำเนินงานที่ครบตามแผน

3.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับ ปิยะวรรณ

สายเพชร (2557 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพของครูและด้านการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ตามลำดับ

4. ยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขามที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0

การบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ในการกำหนดแผนงาน โครงการ เพื่อขับเคลื่อนการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนผ่านศึกสงคราม 2 และ พระสมศักดิ์ สมจิตโต (2560 : 150-157) ได้ทำวิจัยเรื่อง ถอดบทเรียนการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กรณีศึกษา สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา พบว่า จากผลการศึกษาได้ยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผลิตรายเพิ่มมากขึ้นและพัฒนาผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและภาษาให้มีความรู้พื้นฐานเท่าเทียมกัน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับปรุงหลักสูตรเน้นการวิเคราะห์ประยุกต์ใช้สื่อให้ทันสมัยและจัดหาแหล่งทุนมาสนับสนุน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 อบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษามากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรนำยุทธศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการวางแผนงานขององค์การ วางโครงสร้างการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ควบคุมการบริหารและการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ และสอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0
2. ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนตามหลักการของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร สอดคล้องกับนโยบายของการศึกษาไทย 4.0
3. ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการ ร่วมกำหนดแนวทาง ร่วมนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนต้นแบบลูกเสือในจังหวัดลำปาง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้นต่อไป
2. ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนในจังหวัดลำปาง เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการบริหารให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น

รายการอ้างอิง

- กนกนารถ ศรีกุลนะ. (2559). แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- จันทร์จิรา บุรีมาศ และอดุล นาคะโร. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. ภูเก็ต.
- ดวงใจ ไชยลังการ. (2558). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- เดือนเพ็ญ บุญใหญ่เอก. (2557). การบริหารและการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. กาญจนบุรี.
- บุญณิส แซ่เต๋น. (2556). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสาระการเรียนรู้ภาษาจีน โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีเกิด เทศบาลนครเชียงราย. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- ปิยะวรรณ สายเพชร. (2557). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปทุมธานี.
- พระสมศักดิ์ สมจิตโต. (2560). ถอดบทเรียนการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กรณีศึกษาลำนักศาสนาศึกษาวัดพระธาตุผาเงา. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- สุจิน ใจกระจ่าง. (2553). สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสน่ห์ศรี โกเสนโต. (2559). แนวทางการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจิวเฒ่า ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- อลิษา สืบสิงห์. (2559). การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา.